

Bidrag til velfærdsracismens teoretiske konstruktion

Padovan-Özdemir, Marta; Øland, Trine

Published in:
Tidsskrift for professionsstudier

Publication date:
2024

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Padovan-Özdemir, M., & Øland, T. (2024). Bidrag til velfærdsracismens teoretiske konstruktion. *Tidsskrift for professionsstudier*, 19(37), 86-95. <https://tidsskrift.dk/tipro/article/view/144692>

General rights

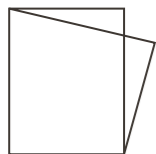
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Bidrag til velfærdsracismens teoretiske konstruktion

Marta Padovan-Özdemir, lektor, ph.d., Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet & Trine Øland, lektor, ph.d., Institut for Kommunikation, Københavns Universitet

Denne artikel skærper indsigterne fra bogen *Racism in Danish Welfare Work with Refugees – Troubled by Difference, Docility and Dignity* (2022) ved at stille skarpt på bogens teoretiske bidrag med omdrejningspunkt i begrebet velfærdsracisme. Med udgangspunkt i korte beskrivelser af bogens teoretisk-analytiske tilgang, empiriske materiale og analytiske arbejde udfolder artiklen, hvordan velfærdsracisme kan forstås som næret af en integrationistisk epistemologi i velfærdsarbejdet i form af de racialt kodede grundkategorier udvikling, menneske, samfund og professionalismisme; som historisk rekursivitet i kraft af de moderne spøgelsesforskelle, føjelighed og værdighed, der til stadighed dukker op i velfærdsarbejdet med flygtninge; og som udtrykt i velfærdsarbejdets standardfortællinger

om farveblindhed, potentialisering og medfølelse, som velfærdsarbejderne igennem deres arbejde kontinuerligt investerer i, hvorved sociale grænser for menneske og samfund patruljeres, og den integrationistiske epistemologi institutionaliseres. På denne baggrund konkluderer vi, at velfærdsracismen forhindrer velfærdsarbejdets universelle realisering.

Introduktion

På baggrund af vores bog, *Racism in Danish Welfare Work with Refugees – Troubled by Difference, Docility and Dignity* (2022), som er et empirisk studie af velfærdsarbejde med flygtninge i 1970'erne, 1990'erne og 2010'erne, punkterer vi i denne artikel den globale myte om en dansk godgørende, farveblind og universalistisk velfærdsstat. I myten

For at kunne punktere den globale myte om den danske velfærdsstat har vi således metodisk undret os ved at stille spørgsmålet: **Hvad er der galt med det integrerende velfærdsarbejde?**

fremstilles og fremfører den danske velfærdsstat, i lighed med andre stater, sig selv som exceptionel i sin evne til at integrere alle borgere på lige fod (Groglopo & Suárez-Krabbe, 2023; Loftsdóttir & Jensen, 2012; Wekker, 2016). Myten er sejlivet og magtfuldt opretholdt af statslige interventioner, migrations- og integrationsforskning såvel som praktisk velfærdsarbejde med flygtninge. Myten er karakteriseret ved at problematisere migration og ved at undersøge og investere i integration som en løsning, der medvirker til at opretholde det moderne danske velfærdssamfund. For at kunne punktere den globale myte om den danske velfærdsstat har vi således metodisk undret os ved at stille spørgsmålet: **Hvad er der galt med det integrerende velfærdsarbejde?**

Det, vi har fundet, er det, vi med reference til Kenneth Neubeck & Noel Cazenave (2001, s. 36) sætter på begreb som en velfærdsracisme: "We define welfare racism as the organisation of racialised public assistance attitudes, policy making, and administrative practices". Begrebet henviser altså til, hvordan velfærdsarbejdets symbolske og sociale arbejde med at udpege og afgrænse målgrupper for velfærd, i dette tilfælde flygtningen, er racialiserende og producerer og reproducerer racismen, som således bliver en motor i velfærdsarbejdet.

I det følgende fremlægger vi velfærdsracismens teoretiske konstruktion gennem tre forståelseslag. Den første forståelse skaber indsigt i en integrationistisk epistemologi, dvs. i den cirkulære erken-

delsesfigur, der etablerer nogen som forskellige fra og ikke-hørende til i det integrerede samfund, hvorfor 'de' skal integreres og udvikles ved hjælp af velfærdsprofessionalisme (Larsen & Øland, 2011). Den integrationistiske epistemologi består af racialt kodede *grundkategorier*, nemlig kategorierne udvikling, menneske, samfund og professionalismisme. Den anden forståelse afdækker en historisk rekursivitet i kraft af *spøgelses* forskel, føjelighed og værdighed, der til stadighed dukker op i velfærdsarbejdet med flygtninge. Og den tredje forståelse blotlægger velfærdsarbejdets *standardfortællinger* om farveblindhed, potentialisering og medfølelse, som velfærdsarbejderne igennem deres arbejde kontinuerligt investerer i. De tre forståelseslag skal ikke forstås som hierarkisk ordnede men som *forskellige og sammenvævede*

bidrag til at forstå velfærdsracismens dynamik og virkemåde. Tilsammen danner grundkategorier, spørgsmål og standardfortællinger således vores teoretiske konstruktion af velfærdsracismen.

Inden vi uddyber vores teoretiske konstruktion af velfærdsracismen, vil vi kort skitsere det bagvedliggende studies teoretisk-analytiske tilgang, empiriske materiale og analytiske arbejde, hvorfra de tre forståelseslag er fremkommet.

Baggrunden

Vores teoretiske konstruktion af velfærdsracisme udgår fra det, vi kalder en postkolonial velfærdsanalytik. Den går ud på at massere et postkolonialt perspektiv ind i vores moderne sociologiske blik, så vi netop kan iagttage, hvordan et globalt hierarki af menneskelig forskel – koloniale og raciale taksonomier – er vævet ind i velfærdsarbejde med flygtninge som en kolonial arv. I udgangspunktet forstår vi velfærdsarbejdet som et samfundsskabende agentur med reference til Georg Simmel (1950; 1965; 1971). Dette indebærer, at velfærdsarbejdet forstås som præget af dominansrelationer, dvs. over- og underordningsrelationer, som udspiller sig i interaktioner og rolletildelinger gennem velfærdsarbejdet. Sociale typer, som den fattige eller den fremmede, som eksempler på en socialt marginaliseret type, spiller en særlig teoretisk-sociologisk rolle i samfundsskabelsen. Som social type trækkes den fattige ind i samfundet i kollektivets interesse og uden egen ret og individualitet. Da det netop sker af hensyn til helheden, beskriver Simmel, hvordan den fattige kan forstås som et *corpus vile* (Simmel 1965, s. 136), dvs. som et individ, der i princippet kan undværes, men som objekt har en social

funktion i samfundsskabelsen. Grundet den fremmedes objektiverede afstand til det integrerede samfund bliver den fremmede gjort til et anonymt koordinat for velfærdsarbejdets sociale grænsekontrol. For at understrege, at vi forstår velfærdsarbejdet som noget, velfærdsarbejdere investerer i og er aktører i, tilsætter vi Tess Leas (2008) forståelse af velfærdsarbejdere som passionerede kulturelle aktører. Herfra henter vi dels et begreb om afhjælpende cirkularitet [*remedial circularity*], som henviser til, at velfærdsarbejdet paradoksalt nok næres af at konstatere, at marginaliserede borgeres behov endnu ikke er dækket, dels et begreb om interventionsmani [*compulsory intervention*], som netop henviser til, at nye indsatser og bedre udviklingsperspektiver ift. målgruppen med en tvingende logik opfindes og driver arbejdet fremad mod at dække de udækkede behov.

Endelig supplerer vi med et begreb om post-kolonialitet (Jensen, 2015), som tilføjer samfundsskabelsens over- og underordningsprocesser et racialiserende lag med reference til den koloniale erfaring og måden, hvorpå den har lagret sig i velfærdsstatens logikker, herunder velfærdsarbejdet. På den måde kan vi fremkalde, hvordan race og racialisering er konstituerende for velfærdsarbejdets sociale relationer. I bogen (Padovan-Özdemir & Øland, 2022) beskriver vi, hvordan denne racialisering understøttes af både kapitalisme, liberalisme, nationalisme og modernitet. Det uddyber vi ikke nærmere i denne artikel, men nøjes med at pointere, at racialisering er en omfattende dynamik, der også er materiel og økonomisk anlagt. Denne postkoloniale velfærdsanalytik sætter os i stand til at søge ud over vores moderne sociologiske

blik og dets metodologiske nationalisme og integrationisme, der finder race og globale menneskelige og samfundsmæssige hierarkier 'overraskende'. Det er også denne analytik, der sætter os i stand til at søge ud over – eller ind i – velfærdsarbejdets integrationistiske epistemologi, men uden at miste blikket for integrationismens sociologiske effekter i form af den sociale grænsekontrol.

Vores postkoloniale velfærdsanalytik har vi anvendt på et tekstkorpus af 752 artikler, reportager, rejseberetninger, notitser, anmeldelser og jobannoncer. Alle tekster har velfærdsarbejde med flygtninge som omdrejningspunkt. Teksterne er fra de fire store velfærdsprofessioners fagblade: Folkeskolen, Børn & Unge, Sygeplejersken og Socialrådgiveren, og angår tre nedslag for flygtningemodtagelse: vietnamesiske bådflygtninge 1978-1982, bosniske krigsflygtninge 1992-1996 og syriske krigsflygtninge 2014-2016. Tilsammen bringer disse grupper og tidspunkter forskellige kulturelle, politiske og økonomiske interesser og relationer i spil for den danske stat, indenrigspolitisk såvel som udenrigspolitisk.

Som allerede antydte *blev* historieskrivningen rekursiv, dvs. hverken lineær eller progressiv, fordi det viste sig, at velfærdsracismen blev reproduceret, om end den skiftede form og fremtoning. Derfor blev vores sociologiske historieskrivning også i anden omgang hauntologisk (uddybes nedenfor) forstået på den måde, at vi måtte oparbejde en måde at kunne identificere og fastholde den raciale undertrykkelses virkelighed, gennem en begrebsliggørelse af spørgsmål, der hjemsøger velfærdsarbejdet med flygtninge, men som er blevet begravet og usynliggjort af de dominerende stan-

dardfortællinger i velfærdsarbejdet med flygtninge.

I analysearbejdet udgravede, rekonstruerede og synliggjorde vi først velfærdsarbejdets standardfortællinger i og om arbejdet med at modtage og integrere flygtninge i Danmark. Dette forgik ved, at vi i første omgang læste alle 752 tekster og for hver tekst skrev resuméer af, hvilke roller, følelser, kvaliteter og forventninger der blev tilskrevet hhv. flygtningen og velfærdsarbejderen. Resuméerne indeholdt også problembeskrivelser, deres foreslåede, afprøvede eller implementerede løsninger samt legitimeringer af disse. Dette indledende arbejde med materialet mundede ud i 306 siders skematisk opstillede noter og citater, som herefter udgjorde vores sociologisk-historiske arkiv.

Herefter gennemgik vi vores arkiv for at identificere tværgående eller gennemgående tematikker. Denne analytiske læsning blev guidet af tre analytiske spørgsmål:

- Hvilke sociale over- og underordningsrelationer er der tale om?
- Hvordan bliver velfærdsarbejderen investeret i relationen med flygtningen?
- Hvordan er velfærdsarbejderens retfærdiggørelse af arbejdet med flygtningen tydeliggjort?

De empiriske svar på disse analyse spørgsmål indeholdt narrative komponenter såsom subjekter, problemer/udfordringer, en horisont af løsninger samt retfærdiggørende menings- og betydningsskabelse. De narrative komponenter var essentielle i rekonstruktionen af velfærdsarbejdets standardfortællinger, som vi med Barbara Loves

definition forstår som "the description of events as told by members of dominant/majority groups, accompanied by values and beliefs that justify the actions taken by dominants to insure their dominant position" (2004, s. 228-229). Med standardfortællingerne er vi således inspirerede af critical race theory, hvor historiefortælling netop bruges til at synliggøre andre forståelser af en virkelighed, der oftest præsenteres som race-neutral. Med standardfortællingerne søger vi dermed at udvikle et sprog for at nævne det unævnelige, nemlig at velfærdsarbejdet indeholder et dominerende perspektiv, som racialet under- og overordner. Vi viser altså, at race ikke er begravet i live som formuleret af David Theo Goldberg (2009), men derimod er en levende effekt af velfærdsarbejderes investerede arbejde med at begrave de spørgsmål, der minder velfærdsarbejderne om det, de troede var et overstået kapitel, dvs. race. På samme måde troede vi også, at bogens afsluttende kapitel blot skulle være en konkluderende opsummering af de tre standardfortællinger, men noget i fortællingerne spøjte; noget blev ved med at røre på sig og var svært at få til at 'falde på plads'. Dette førte til, at vi, pga. besværligheden med at få empirien til at falde analytisk på plads, foretog en hauntologisk genlæsning af vores materiale. Hauntologi-begrebet er oprindeligt dannet af Jacques Derrida (2006), og mens vi i mere generel forstand brugte dets sammenvævning af 'haunt', tilføjes '-ologi' og lyden af 'ontologi' (med fransk udtale) til at pege på spørgelssets samtidige væren og ikke-væren, trak vi desuden på Avery Gordons (2008, s. xvi) identifikation af haunting som: "those singular yet repetitive instances when home becomes unfamiliar, when your bearings on the world lose direction,

when the over-and-done-with comes alive, when what's been in your blind spot comes into view". På den måde kunne vi fastholde det, der spøjte i standardfortællingerne, og som forstyrrede velfærdsarbejdet med flygtningen.

Vores hauntologiske genlæsning af standardfortællingerne bragte os tilbage til undersøgelsens postkoloniale sociologisk-historiske udgangspunkt, idet vi kunne identificere, hvordan velfærdsarbejdernes investerede arbejde med at begrave de forstyrrende spørgsmål aflejt sig i en racialet kodet struktur. På den måde kunne vi placere race og racial epistemologi som en integreret del af dansk velfærdsarbejde ved at vise, hvordan velfærdsarbejdets grundkategorier, udvikling, menneske, samfund og professionalisme, er racialet kodede og dermed kan forstås som et udførende led i den sociale grænsekontrol.

I resten af artiklen uddyber vi, hvordan dansk velfærdsracisme produceres og reproduceres via grundkategorierne, spørgelserne og standardfortællingerne i velfærdsarbejdets uophørlige *investeringer* i at udpege, benævne og placere flygtningen på kanten af det menneskelige, det udviklede og samfundet som sådan. Et investeret arbejde balsameret i professionel neutralitet og velmenighed som en særlig form for hvid uskyld.

Grundkategorier

Grundkategorierne *udvikling*, *menneske*, *samfund* og *professionalisme* er en del af velfærdsarbejdets integrationistiske epistemologi, som blev skabt af modernitet og kolonialitet, dvs. grundkategorierne bygger på og reproducerer det, Barnor Hesse (2007, s. 659) identificerer som en onto-kolonialitet, som: "descri-

bes the modernity of social realities historically brought into racialized being by colonial regimes of demarcations, designations and deployments, that is to say the effects of onto-colonial taxonomies". I dag ekskluderer og fastholder onto-koloniale taksonomier således flygtningen som 'en anden', der står uden for moderniteten og det højtudviklede velfærdssamfund. Det er denne raciale væren, vi empirisk ser reproduceret i kraft af de raciale kodede grundkategorier, menneske, udvikling, samfund, som håndhæves og patruljeres af velfærds-professionalismen.

Det viser sig gennem kategorien *udvikling*, som i velfærdsarbejdet fremføres som et lineært og universelt fænomen, der er drevet af den veludviklede og på den måde overlegne velfærdsarbejder, der kan frigøre og fremkalde udvikling i flygtningen. Det viser sig også gennem kategorien *menneske*, hvor menneskelig kapacitet og det overhovedet at være menneske tilskrives velfærdsarbejderen, der – iscenesat som det vestlige menneske – overrepræsenterer sig selv (Wynter, 2003), som var velfærdsarbejderen Mennesket selv. Og det viser sig gennem kategorien *samfund*, hvor samfund gennem velfærdsarbejdet placeres på en stige med ikke-europæiske og ikke-vestlige samfund placeret på de lavere trin, hvor de sidder fast, mens det danske samfund er repræsenteret som et højt-udviklet integreret hele af enhed, som øverst på stigen bevæger sig højere og højere opad. Endelig også gennem kategorien *professionalisme*, der er nok så væsentlig, idet denne kategori er motor for overvågningen og patruljeringen af grænserne for den danske velfærdsstat gennem neutralitet, universalitet, godgørelse og rationalitet, som gør

velfærdsarbejderne i stand til at kontrollere, hvad der skal ignoreres, bemærkes eller overvejes. Kategoriernes sociale grænsearbejde kan forstås som en onto-kolonialt konstitueret social struktur, der er virksom i velfærdsarbejdet. På den måde har vi bidraget med ny viden om, hvordan race og racisme er virksomme og reproduceres i velfærdsarbejde, der legitimeres af grundkategoriernes tilskrevne universalitet hhv. neutralitet.

Spøgelser

Velfærdsarbejderens professionalisme er altså på paradoksalt vis central for opretholdelsen af de hierarkiske sociale relationer i velfærdsarbejdet. Dette foregår gennem et neutralt, rationelt og opfindsomt arbejde med at overvåge og kontrollere det, der ikke indfinder sig i de anviste placeringer ift. grundkategorierne menneske, samfund og udvikling. I bogen kalder vi dette noget for moderne spøgelser, som vi med Avery Gordon forstår som sociale figurer, hvor det, man troede var henlagt til fortiden, bliver virkeligt og kræver opmærksomhed. At spøgelserne er moderne, ses ved, at de på en og samme tid er frigørende og undertrykkende, eller sagt med andre ord, undertrykkende gennem hierarkiseringen og universaliseret frigørelse, udvikling og menneskelighed. I vores forståelse af modernitet som *samtidigt* frigørende og undertrykkende trækker vi på Bar-nor Hesses (2007) begreb 'racialized modernity'. Her defineres det moderne projekt som del af den europæiske selvpræsentation og hævde af idealer om fremskridt, oplysning og frigørelse med reference til Jürgen Habermas' beskrivelse af europæisk modernitet. Hesse forbinder denne selv-præsentation til europæisk kolonialisme og Europa som en 'ny og moderne' men undertrykkende

ide, der etablerer sig i modsætning til og underordner 'gamle og primitive' ikke-Europa. På den måde hævder det moderne at være frigørende men er samtidig undertrykkende. Det er denne samtidighed, vi overfører til spøgelserne. I vores analyser kan vi se, hvordan velfærdsarbejderne investerer i at begrave spøgelserne forskel, føjelighed og værdighed.

Spøgelset *forskel* dukker typisk op som en kulturel forskel, der fremstår positiv og interessevækkende men samtidig er på en forkert plads ift. national og kulturel sammenhængskraft med reference til enhed som forudsætning for lighed; forskel forvirrer, er urovækkende og kræver handling, hvorfor forskellen også ofte instrumentaliseres og gøres til et læringsobjekt gennem fx interkulturelle eller multikulturelle tiltag; forskel bliver noget, 'vi' kan lære af, og forskel bliver noget, der skal og kan tilpasses gennem individualiseret socialisering af flygtningen til den moderne sammenhæng, som flygtningen antages at være underordnet. Spøgelset *føjelighed* dukker op for velfærdsarbejderen på en måde, vi har kaldt 'hide-and-see' i en progressivistisk og liberalistisk optimistisk aftapning. I udgangspunktet forstås flygtningen som en produktivitet og dermed anvendelig for kapitalistisk udnyttelse. Derfor afkræves flygtningen føjelighed og bøjelighed. Men flygtningen kan også blive for føjelig (læs passiv), hvorfor overvågning, eksperimenter og interventioner er nødvendige for at holde flygtningen aktiv og produktiv i den moderne sammenhæng. Spøgelset *værdighed* dukker op, når de professionelt afgrænsede roller og hierarkiske placeringer af flygtningen og velfærdsarbejderen forskubbes. Fx når

Standardfortællingen om farveblindhed er kendetegnet ved at investere i ensliggørelse som forudsætning for lighed, og **dette understøttes af dominerende værdier om, at velfærdsarbejdet er baseret på neutral viden og universalitet.**

flygtningen bryder ud af underordningen og frigjort fremfører sig som værdig til at varetage et arbejde som pædagog på lige fod med velfærdsarbejderen og uden hjælpende støtteordning, eller når flygtningens lidelse og værdighed som menneske anerkendes, men i en form hvor velfærdsarbejderen som den vidende bekræfter og på den måde approprierer flygtningens lidelse. Spøgelserne er altså i høj grad i live og virksomme, fordi de fremkalder en reaktion hos velfærdsarbejderne, der søger at begrave den virkelighed, som spøgelserne fremfører og minder om eksisterer. På denne måde angiver spøgelserne, hvor den sociale grænsekontrol skal finde sted.

Standardfortællinger

Det handler altså ikke om at holde ude, men om at holde flygtninge på grænsen

til det integrerede samfundslegeme og i de anviste placeringer. Dette kræver selvsagt et vedvarende arbejde med at patruljere de sociale grænser og institutionalisere den integrationistiske epistemologi, dvs. gennem velfærdsarbejdet at gøre onto-kolonialiteten til kollektive forestillinger. Ved at rekonstruere velfærdsarbejdets *standardfortællinger* om arbejdet med flygtningen viser vi i bogen, hvordan dette arbejde grundlæggende foregår. På den måde udstiller vi, hvordan velfærdsarbejdet er båret af dominerende fortællinger, der understøttes af velfærdsarbejdets værdier og samfundsmæssige mandat til at handle på vegne af almenvellet.

Standardfortællingen om *farveblindhed* er kendetegnet ved at investere i ensliggørelse som forudsætning for lighed,

og dette understøttes af dominerende værdier om, at velfærdsarbejdet er baseret på neutral viden og universalitet. Velfærdsarbejderen fremstår i denne fortælling som uskyldig og tolerant over for forskelle, men også som den, der med sin viden og overlegenhed er i stand til at tæmme og udviske urovækkende forskelle med pædagogiske manøvrer.

Standardfortællingen om *potentialisering* er karakteriseret ved at investere i en liberal kontrakt, hvor der arbejdes med flygtningens potentiale, føjelighed og frie vilje til at gøre sig og blive gjort nyttig i optimerende og eksperimenterende socialpolitiske og socialpædagogiske arrangementer. Velfærdsarbejderen fremstår i denne fortælling som den, der har kapacitet til at smøre og optimere samfundslegemet ved at gøre flygtning-

Samlet set bidrager vores analyser med en kompleks indsigt i, hvordan **velfærdsracismen er historisk rekursiv**, dvs. hvordan racismen er under stadig forandring og institutionaliseres på en mangfoldighed af måder.

gen tilgængelig for arbejdsmarkedet og få noget ud af den situation, som flygtningemodtagelse er.

Standardfortællingen om *medfølelse* kan iagttages ved investeringer i solidaritet og humanisme, eksempelvis anræbning af civilsamfund, frivilligt arbejde og velfærdsarbejderes særlige humanistiske og demokratiske kvaliteter, der sætter dem i stand til at redde syriske flygtninge på Lesbos, men også hjælpe med at genopbygge lokalsamfund i Bosnien. Velfærdsarbejderen fremstår i denne fortælling som den, der pga. sin høje moral kan beskytte flygtningen, som vurderes at have brug for hjælp, men holdes på behørig afstand af hensyn til velfærdsarbejderen, som netop har hjælperens humanistiske privilegie til at holde afstand og sørge for, at de hierarkisk tildelte roller ikke byttes rundt. Den behørig afstand til flygtningen opretholdes også for at

sikre, at velfærdsarbejderen ikke bukkes under i hjælpearbejdet, men kan fortsætte arbejdet med værdig ophøjethed.

Samlet fremstiller standardfortællingerne velfærdsarbejderne som dem, der kan se og afgøre, hvad der skal bemærkes hhv. ignoreres, hvad der skal optimeres hhv. lukkes ned, hvad der tåler medfølelse, og hvad der ikke gør. På den måde kan velfærdsarbejdets standardfortællinger forstås som materialiseringen af den integrationistiske epistemologi.

Bidrag, forbehold og håb

Samlet set bidrager vores analyser med en kompleks indsigt i, hvordan velfærdsracismen er historisk rekursiv, dvs. hvordan racismen er under stadig forandring og institutionaliseres på en mangfoldighed af måder. Vi bidrager også med grundlæggende indsigt i,

hvordan velfærdsracismen næres af en integrationistisk epistemologi, dvs. af onto-koloniale taksonomier, som i udgangspunktet underordner flygtningen som ikke hørende til; som afgørende forskellig fra og mindre end "det danske Menneske". Dermed fastholdes flygtningen på kanten af det moderne danske velfærdssamfund i kraft af dehumaniserende processer, der underordner og kontrollerer i integrationens navn. På den baggrund kan vi konkludere, at velfærdsracismen forhindrer velfærdsarbejdets universelle realisering. Den empiriske sammenvævning af grundkategorierne, spøgelse og standardfortællingerne, fremkaldt ved hjælp af vores postkoloniale velfærdsanalytik, udgør grundlaget for vores teoretiske konstruktion af velfærdsracisme.

Med Sylvia Wynters (2003) pointe om mennesket som praksis viser vores teo-

retiske konstruktion af velfærdsracisme, hvordan racisme starter ved mennesket og slutter ved mennesket (med menneskelige konsekvenser). Den integrationistiske epistemologis overrepræsentation af det vestlige danske Menneske bliver motor for velfærdsarbejderes indsats for at minimere den "umenneskelige" forskel, potentialisere det menneskelige og anerkende det menneskelige i den mindre menneskelige flygtning. At bruge termen "det mindre menneskelige" relaterer sig til udviklingskategorien, hvor humanistisk udviklingstænkning kan forstås som en kolonial trang til at tæmme og menneskeliggøre – dvs. gøre mere ens med Mennesket (og dermed kontrollere forskel), gøre tilpas føjeligt og afkræve taknemmelighed mhp. at tilfredsstille Mennesket i verden. Denne form for social grænsekontrol bliver virksom i velfærdsarbejdernes vedvarende arbejde med at begrave de moderne spøgelse, hvilket ultimativt realiserer modernitetens integrative imperativ og indløser en slags professionel fornuft om almenvælbet, hvormed samfundet med alle midler må tilbedes, beskyttes og opretholdes. Dette er vores bidrag til studiet af racisme i Danmark: Velfærdsarbejderens professionalisme iværksætter det vestlige menneskelige og moderne projekt, og det er således hverken uskyldigt eller exceptionelt. Det forlænger postkoloniale relationer og giver den sociale struktur et raciale lag. Den sociale struktur kan altså ikke tænkes som ikke-racial; den har det, vi kalder en onto-kolonial konstitution. Teoretisk kan man således udlede, at alle målgrupper for velfærdsarbejdet rammes af den raciale kodede sociale struktur, men bliver over/underordnet på forskellig vis qua den integrationistiske epistemologis onto-koloniale taksonomi.

Artiklens dystre konklusion udelukker dog ikke, at vi kan stille mere håbefulde, komplicerede eller modstandsorienterede spørgsmål som for eksempel:

- Hvad ville der ske, hvis vi holdt op med at begrave spøgelse? Og fx anerkender forskel som andet end noget, vi kan manipulere med.
- Hvordan kan vi tænke menneske, udvikling og samfund løsrevet fra den raciale kodede sociale struktur?

At stille andre spørgsmål kræver muligvis, at vi bevæger os videre fra vores postkoloniale velfærdsanalytik – som mest af alt er knyttet til postmoderne og poststrukturalistisk vesteuropæisk tænkning, dvs. primært er en kritik, der er fremført inden for den engelske og franske europæiske koloniale erfaring, men altså også den danske i vores tilfælde. Med reference til bl.a. Sylvia Wynter og Michalinos Zembylas (2018) ser vi derfor en mulighed for dekolonial teoretisering, dvs. en omplacering eller flytning af tænkningen, hvor tænkningen ikke adlyder det overrepræsenterede moderne vestlige menneskes epistemologi og dets fundering i dehumanisering af fx 'oprindelige folk eller afrikanske folk' – men på den anden side heller ikke slår til lyd for kompensatorisk inklusion af 'etno-viden', som netop ikke forstyrrer reproduktionen af den onto-koloniale taksonomi og racialisering. En dekolonial re-teoretisering vil således kræve en seriøs og kompleks refleksion over forskerens meddelagtighed, positionering og placering i racialiserede videnskabelige magthierarkier, som vel og mærke ikke kan tænkes at stå uden for den raciale kodede sociale struktur.

Om artiklen

Begge forfattere har, som det gælder for alle vores fælles publikationer, bidraget ligeligt til artiklen og er anført i alfabetisk rækkefølge. Artiklen er en bearbejdning af indsigter fra en allerede udgivet bog. Vi vil gerne takke følgende for invitation til at holde oplæg om bogen: Lene Myong og Mons Bissenbakker for invitation til seminaret 'Efter tilknytningskravet', Center for køn, seksualitet og forskellighed, Københavns Universitet den 28. februar 2023; Laura Gilliam og Dorthe Staunæs for invitation til forskningsenheden Etnicitet, Diversitet og Uddannelse, Aarhus Universitet i Emdrup den 19. april 2023; og Line Grüner og Mikkel Rytter for invitation til Center for Migration og Integration, Aarhus Universitet den 26. september 2023. Forberedelser til oplæggene og diskussionerne ved disse lejligheder har dannet en frugtbar baggrund for denne artikel. Tak til alle, der med deres engagement har hjulpet os med at rette vores tanker ud.

REFERENCER

- Derrida, Jacques (2006). *Specters of Marx: The State of the Debt, the Work of Mourning and the New International*. Translated by Peggy Kamuf. Routledge Classics. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203821619>
- Goldberg, David Theo (2009). *The Threat of Race: Reflections on Racial Neoliberalism*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Gordon, Avery (2008). *Ghostly Matters: Haunting and the Sociological Imagination*. New University of Minnesota Press ed. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Groglopo, Adrián & Julia Suárez-Krabbe (red.) (2023). *Coloniality and Decolonisation in the Nordic Region*. Routledge Research on Decoloniality and New Postcolonialisms. Oxon, UK; Routledge, Taylor & Francis Group.
- Hesse, Barnor (2007). "Racialized Modernity: An Analytics of White Mythologies." *Ethnic and Racial Studies*, 30(4), 643-663. <https://doi.org/10.1080/01419870701356064>
- Jensen, Lars (2015). "Postcolonial Denmark: Beyond the Rot of Colonialism?" *Postcolonial Studies*, 18(4), 440-452. <https://doi.org/10.1080/13688790.2015.1191989>
- Larsen, Vibe & Trine Øland (2011). "'Integrationisme' i pædagogisk forskning og professionalisme." *Praktiske Grunde: Nordisk tidsskrift for kultur- og samfundsvidenskab*, 1, 5-16.
- Lea, Tess (2008). *Bureaucrats and Bleeding Hearts Indigenous Health in Northern Australia*. Sydney, NSW: University of New South Wales Press.
- Loftsdóttir, Kristín & Lars Jensen (red.) (2012). *Whiteness and Postcolonialism in the Nordic Region: Exceptionalism, Migrant Others and National Identities*. Studies in Migration and Diaspora. Abingdon, Oxon: Taylor and Francis. <https://doi.org/10.4324/9781315547275>
- Love, Barbara J. (2004). "Brown Plus 50 Counter-Storytelling: A Critical Race Theory Analysis of the 'Majoritarian Achievement Gap' Story." *Equity & Excellence in Education*, 37(3), 227-246. <https://doi.org/10.1080/10665680490491597>
- Neubeck, Kenneth J. & Noel A. Cazenave (2001). *Welfare Racism: Playing the Race Card against America's Poor*. New York: Routledge.
- Padovan-Özdemir, Marta & Trine Øland (2022). *Racism in Danish Welfare Work with Refugees: Troubled by Difference, Docility and Dignity*. Routledge Research in Race and Ethnicity. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge.
- Simmel, Georg (1950). *The Sociology of Georg Simmel*. Edited by Wolff Kurt H. Glencoe, Illinois: The Free Press.
- Simmel, Georg (1965). "The Poor." *Social Problems*, 13(2), 118-140. <https://doi.org/10.2307/798898>
- Simmel, Georg (1971). "The Stranger." I: *On Individuality and Social Forms. Selected Writings*, edited by Donald N. Levine (s. 143-149). The Heritage of Sociology. Chicago & London: The University of Chicago Press.
- Wekker, Gloria (2016). *White Innocence: Paradoxes of Colonialism and Race*. Durham: Duke University Press.
- Wynter, Sylvia (2003). "Unsettling the Coloniality of Being/Power/Truth/Freedom: Towards the Human, After Man, Its Overrepresentation--An Argument." *CR: The New Centennial Review*, 3(3), 257-337. <https://doi.org/10.1353/ncr.2004.0015>
- Zembylas, Michalinos (2018). "Affect, Race, and White Discomfort in Schooling: Decolonial Strategies for 'Pedagogies of Discomfort.'" *Ethics and Education*, 13(1), 86-104. <https://doi.org/10.1080/17449642.2018.1428714>